

АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗВИТКУ НОУ-ХАУ В ГОТЕЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ В КРИЗОВІЙ УКРАЇНІ

кандидат економічних наук, Рябенка М. О., Когут А. Л., Пірус Т. Р.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, Україна, Вінниця

Обґрунтовано основні засоби вирішення проблеми доцільності ведення готельного бізнесу в кризовій Україні. Визначено роль готельних підприємств у структурі держави. Оприлюднено результати досліджень змін в структурі готельного господарства України за останнє десятиліття. Аргументовано залежність успіху готельного підприємства від інноваційного рівня розвитку та причини повільних темпів росту інвестування в інновації. Проаналізовано основні критерії актуальності впровадження інновацій. Проведено паралель дослідження з результатами Північноамериканської дослідницької компанії «J. D. Power & Associates». Результати дослідження спрямовані на зростання темпів інтенсивного розвитку національного ринку готельних послуг та підвищення рівня розвитку ринку інновацій.

Ключові слова: інновації, криза, держава, розвиток, готель, планування, нововведення.

*кандидат экономических наук, Рябенка М. А., Когут А. Л., Пирус Т. Р.
Актуальность развития ноу-хау в гостиничном хозяйстве в кризисной Украине /
Винницкий торгово-экономический институт КНТЕУ, Украина, Винница*

Обоснованы основные средства решения проблемы целесообразности ведения гостиничного бизнеса в кризисной Украине. Определена роль гостиничных предприятий в структуре государства. Обнародованы результаты исследований изменений в структуре гостиничного хозяйства Украины за последнее десятилетие. Аргументировано зависимость успеха гостиничного предприятия от инновационного уровня развития и причины медленных темпов роста инвестирования в инновации. Проанализированы основные критерии актуальности внедрения инноваций. Проведена параллель исследования с

результатами Североамериканской исследовательской компании «J. D. Power & Associates». Результаты исследования направлены на рост темпов интенсивного развития национального рынка гостиничных услуг и повышения уровня развития рынка инноваций.

Ключевые слова: инновации, кризис, государство, развитие, отель, планирования, нововведения.

PhD in Economic, Ryabenka M. O., Kohut A. L. Pirus T. R. Actuality of development of now-how in a hotel economy in crisis Ukraine / Vinnytsya trade and economic institute of KNTEU, Ukraine, Vinnytsya

The fixed assets of problem decision of expediency of conduct of hotel business in crisis Ukraine are reasonable. The role of hotel enterprises is certain in the structure of the state. The results of research of changes in the structure of hotel economy of Ukraine for the last decade are published. Dependence of success of hotel enterprise on the innovative level of development and reason of slow rates of height of investing in an innovation are argued. The basic criteria of actuality of introduction of innovations are analysed. A research parallel is conducted with the results of the North-American research company "J. D. Power & Associates". Research results are sent to the height of rates of intensive national market of hotel services and increase of market level of innovations development development.

Keywords: innovations, crisis, state, development, hotel, planning, innovations.

Вступ.

В період економічної кризи та високих ризиків при веденні підприємницької діяльності здійснення швидкого та всебічного оцінювання та контролю впровадження окремих інновацій в конкретних готельних підприємствах є дуже важливою проблемою. Інвестування в готельне господарство України проводиться для збільшення потужностей готелю, а не для його інтенсивного розвитку, тобто інвестиції не сприяють розвитку новітніх технологій та пошуку альтернатив ведення підприємницької діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням інвестиційного розвитку готелів та локального впровадження інновацій займалися О. С. Белоусова, М. Г.

Бойко, К. А. Галасюк, Е. А. Галасюк, С. М. Журавльова, Р. Ю. Павлюк, О. М. Шаповалова. Дослідженням особливостей ефективного ведення готельно-ресторанного господарства в Україні присвятили праці О. М. Гриценко, Т. О. Коноваліхіна, І. Г. Смирнов.

Ведення готельно-ресторанного бізнесу - один з найприбутковіших в світі способів вкладання власного капіталу. Держави з розвиненою стабільною економікою потребують відповідного вигляду, що неможливий без розвиненого готельного та ресторанного сегментів в структурі економіки держави. Гостинність є необхідною складовою зовнішньої політики держави, а заклади розміщення та харчування – незамінним атрибутом великого бізнесу в різних аспектах. Великі готельні мережі та неланцюгові готелі є місцем проведення різноманітних симпозіумів, конференцій, презентацій та інших публічних заходів великого бізнесу. Різноманітні заходи, що проводяться на рівні великих підприємств найчастіше зосереджуються в межах одного чи декількох готелів, що розташовуються поруч. Так організаторам заходів найбільш оптимально скористатися послугами готельного бізнесу, адже це, насамперед, зручно.

За умов активного розвитку економіки держава безперечно потребує розвитку готельно-ресторанного сектору. Тоді інновації, їх фінансування, впровадження інновацій та потреби на них з подальшим використанням у готельних та ресторанних підприємствах знаходяться на високому рівні. Проблема інновацій постає тоді, коли країна і, зокрема, економіка знаходиться в стані кризи. Актуальність питання інновацій підноситься на високий рівень. Україна, як і будь-яка пострадянська країна пережила болісну трансформацію економіки з часто невиправданими та неефективними реформами. Господарство, пов'язане з сферою гостинності, у зв'язку з перехідною економікою України має багате радянське минуле з часто нелегким сьогоденням. Підприємства змушені йти на відчайдушні кроки з метою уникнення банкрутства та вимушеною адаптацією до сучасних тенденцій всупереч важким статичним економічним умовам існування. Готелі, що найпевніше зустрінуть майбутнє десятиліття, позиціонують себе як середньої та малої місткості чотири та п'ятизіркові готелі універсальної або неординарної тематики в концепції.

Ресторани, навпаки, необмежені в ніші розвитку, тому потребують оновлення технічного, насамперед. В умовах погіршення економічної ситуації в державі розглядається тематика оновлення готельно-ресторанної справи як стабільного об'єкту ринкової економіки в державі. Середній бізнес, будучи ефективною системою господарювання держави покликаний бути важливою опорою розвитку новітніх технологій на території України. Проте якість господарювання досі не готова бути на достатньому рівні відповідно до потреб держави через неадаптованість до швидкої якісної і кількісної зміни потреб в послугах. Оскільки об'єкти гостинності потребують в своїй сутності кардинального оновлення та технологічного переозброєння, вони потенційно є важливим об'єктами капіталовкладень.

Особливості проблеми впровадження інновацій на підприємстві полягають у, передусім, факті змін, які важко сприймаються людиною. Інновації як засіб покращення економічної ситуації певного господарюючого об'єкта потребують значного інвестування ресурсів. Кожна організація, при впровадженні певного нововведення вимушена орієнтуватися, насамперед, на запаси ресурсів та їх мобільність. В перспективі розвитку організація бачить повернення витрат на інновацію, а також подальше принесення прибутку після етапу беззбитковості.

В сучасних умовах переважна кількість організацій не може собі дозволити впровадження нововведень в зв'язку з високим ризиком не перейти межу беззбитковості протягом часу, зазначеного в бізнес плані (3-5 років). Це означає вимушене відторгнення підприємством нововведень, що не перевірені емпіричним методом. Інновації, що потребують нижчий рівень капіталовкладень активно просуваються в площині бізнесу. Це інновації, що не вимагають сплачування за ліцензійне користування, паушальних платежів, власні інновації, які стосуються організаційної структури, особистих якостей трудового колективу, сформовані на рівні підприємства шляхом експерименту чи адаптації до особливих умов, що в подальшому набувають концептуальний характер. Ключові особливості таких інновацій відображаються в спонтанному шляху їх впровадження, небажанням керівників підприємства до подальшого опрацювання результатів нововведень, тобто свідоме обмеження зростання соціальних наслідків від нововведення.

Готельно-ресторанний бізнес має суперечливий характер, що виражається в його сутності. Глобалізація діяльності підприємств полягає в створенні універсальних баз даних, використанні однотипних програмних продуктів, застосуванні однакових принципів побудови бізнесу, вільній конкуренції, прозорості ринку тощо. Акцент на універсальності готельно-ресторанних об'єктів спонукає підприємців до використання особливих прийомів у всіх аспектах існування підприємства. Такі вимушені тенденції спираються на наближену до вільної конкуренцію та психологічні особливості людини, що виявляються у потязі до нової інформації та бажанні самовиразитися в житті.

Фундаментальною задачею, що постає перед готельєрами та зовнішніми аудиторами готельної діяльності в процесі дослідження підприємства є класифікування факторів кризи, що змушує їх інтенсифікувати інноваційний шлях розвитку підприємства. Доречно скористатися наведеною класифікацією К.А. Галасюк [2], (табл.1).

Таблиця 1

Фактори криз на підприємствах готельного господарства

Групи факторів	Різновиди факторів	Можливі прояви кризових явищ, спричинені окремими різновидами факторів
Зовнішні фактори	Соціально-економічні	зростання інфляції
		нестабільність господарського та податкового законодавства
		зниження рівня реальних доходів населення
		зростання безробіття
		зниження ємності внутрішнього ринку
	Ринкові	посилення монополізму
		нестабільність валютного ринку
		посилення конкуренції в галузі
		сезонність
	Інші зовнішні	політична нестабільність
		стихійні лиха
	Фактори	погіршення криміногенної ситуації
		високий рівень комерційного ризику
		недостатнє знання кон'юнктури ринку
Внутрішні фактори	Управлінські	неефективний фінансовий менеджмент
		неефективне управління витратами виробництва
		відсутність гнучкості в управлінні
		недостатньо якісна система бухгалтерського обліку та звітності
		неефективна кадрова політика
	Виробничі	застарілі і зношені основні фонди
		низька продуктивність праці
		високі енерговитрати

	Ринкові	низький рівень застосування маркетингових методів та
		втрата ринків збуту продукції
		низька конкурентоспроможність послуг
		залежність від обмеженого кола постачальників і покупців

Актуальність впровадження інновацій полягає в їх відповідності таким основним критеріям:

- тривалість періоду впровадження та спостереження перших результатів (в Україні найближчі 5 років);
- сфера застосування інновацій;
- ринкове положення об'єкта (відповідність капіталоспроможності підприємства, значення в боротьбі з конкурентами).

Такі критерії серед інших є загальними для аналізу актуальності впровадження інновацій в готельне чи ресторанне підприємство. Окремим, що наближується до об'єктивності, фактором є законодавство, яке безперечно вагомо впливає на об'єкт інноваційного впливу. Закон України «Про інноваційну діяльність», що мав стати стимулюючою основою інноваційного розвитку підприємств України, не акцентував відповідний вектор в українському бізнесі. На жаль, держава не спроможна сприяти переходу підприємствам на інноваційний шлях розвитку в повній мірі. Це обумовлено недалекоглядністю відповідальних осіб. Насамперед, інноваційний фон мав би бути створений шляхом бюджетних асигнувань на інноваційну діяльність. Світовий досвід свідчить, що вони швидко окупуються, якщо не прямо через прибуток, то через розвиток суміжних галузей, зменшення безробіття та розвитку нових знань. У цих умовах розвиток підтримки інноваційної діяльності через вже існуючі інноваційні структури виглядає логічним і зваженим кроком державної економічної політики [1].

Тривалість прийнятого досліджуваного періоду залежить від наступних факторів:

- тривалості інноваційного періоду
- терміну служби об'єкта інновацій
- ступеня вірогідності інформації
- умов договорів з інвесторами [4].

Тривалість прийнятого періоду потрібно вибирати для прогнозу-аналізу,

шляхом орієнтації на даний момент, який і є відправною точкою в результаті дослідження періоду. Доцільно кооперувати короткостроковими стратегічними планами, оскільки вони дозволяють здійснення стратегічного планування (3-5 років), яке охоплює:

- формування загальної корпоративної стратегії розвитку підприємства,
- проведення портфельного аналізу та створення стратегічних підрозділів (стратегічних бізнес-одиниць (СБО), полів бізнесу) готельного або ресторанного підприємства [3].

Можна лише припускати кількісні показники, що впливатимуть на рівень розвитку інноваційної діяльності в сфері обслуговування, оскільки дослідження показують значні відхилення реальних показників від показників прогнозованих, зазначених у вагомих наукових виданнях та медіа центрів в останні роки [5]. Логічним для менеджерів сучасних українських підприємств стає використання надійного світового досвіду, попереджуючи ризики банкрутства, пов'язані із зростанням вірогідності їх здійснення за сучасних кризових умов економіки. Враховувати потрібно ще й той аспект, що тенденцій, які б дозволили припустити вихід України в лідери інноваційного розвитку світового масштабу на даний момент недостатньо. Існують поодинокі випадки, де представники нашої держави в готельно ресторанній сфері стають фундаторами, але їх катастрофічно мало. Це мотивує готельно-ресторанні об'єкти опиратися на зарубіжний досвід розвитку в розглянутому періоді часу.

Сферу застосування інновацій можна розглядати як особливість діяльності готельного підприємства в умовах конкуренції з орієнтацією на чіткий контингент та потреби, які задовольняються підприємством. Доцільним буде зазначити типи інновацій, які широко розповсюджені в готельному господарстві на даному етапі розвитку інноваційної діяльності. В сучасних умовах конкурентного ринку послуг гостинності заклади готельного господарства використовують маркетингові, організаційні, ресурсні та продуктові інновації для закріплення провідних позицій у галузевому сегменті.

Не зважаючи на кризову ситуацію в країні, суспільство потребує вдосконалення кваліфікаційного рівня обслуговування за рахунок впровадження в

сферу гостинності новітніх інноваційних технологій . Однією із головних перспектив впровадження інновацій можна вважати підвищення рівня доступності вітчизняних готельних підприємств для нового сегменту потенційних клієнтів.

Важливою перспективою також являється державна підтримка інноваційних програм, що є доволі проблематичним явищем в наш час. Слід зазначити, що в Україні більш актуальним являється фінансування та підтримка інновацій промислового сектору, ніж економічних суб'єктів, що спеціалізуються на послугах. При цьому важливим є те, що покращення розвитку у сфері послуг має позитивний вплив на всі інші сфери, тому в найближчому майбутньому підтримка інноваційної діяльності відносно сфери послуг має стати одним і головних завдань політики держави в сфері інноваційного розвитку. На шляху впровадження інновацій в сфері послуг стоїть безліч ринкових та системних проблем, тому для підтримки розвитку інновацій в подальшому буде доцільним створення та забезпечення оптимальних умов для якісного розвитку даного напрямку. Для готелів, які спеціалізуються на розробленні та впровадженні інноваційної діяльності на ринок сфери послуг характерною ознакою є нестача венчурного капіталу. Велика кількість закладів готельного та ресторанного господарства вважають витрати безпосереднім бар'єром інноваційного розвитку. Особливості діяльності готелю повинні мати об'єктивне вираження в результатах стратегічного планування.

Етап аналізу капіталоспроможності полягає в визначенні трудових ресурсів, знаходження фінансових коштів, можливості технічного озброєння або переозброєння для отримання реального результату.

З метою наочного підтвердження припущених гіпотез в аспекті провадження досягнень науки і техніки доцільним є проведення маркетингового дослідження зовнішнього середовища на мікрорівні.

Окрім цього варто спиратися на той факт, що специфіка роботи готелю полягає в прямій залежності рівня задоволеності гостя та доходів готелю в довгостроковому періоді. Варто спиратися на дослідження провідної північноамериканської глобальної компанії дослідження ринку J.D. Power & Associates [6], результати якої показують залежність рівня задоволення гостя від

аспектів обслуговування (рис. 1).

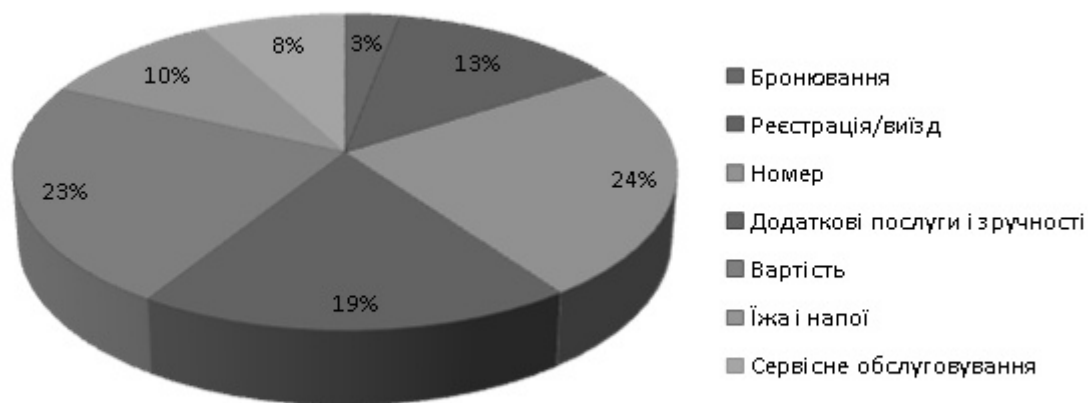

Рис. 1. Фактори, що впливають на рівень задоволення гостей готелю.

При впровадженні інновації в певну сферу діяльності готелю необхідно визначити, чи доцільним буде соціальний ефект такого ноу-хау та його відображення в прибуткових статтях балансу конкретного готелю.

Висновки. Таким чином, однією з умов успішного ведення готельно-ресторанного бізнесу є визначення об'єктивних умов, що прямо або опосередковано впливатимуть на проектоване чи діюче підприємство. До таких умов належать такі, що, насамперед, виражаються в грошовому вимірі та стосуються людей, як фактору виробництва. Психологія людини теж відіграє велику роль в визначенні необхідності розпочинати чи розширювати виробництво товарів і послуг. Необхідною умовою для аналізу конкурентоспроможності підприємства є визначення своєрідних одиниць виміру в дослідженні та систематизація інформації про фактори кризи підприємства. Інновації слід впроваджувати спираючись на такі критерії як тривалість циклу впровадження, сфера застосування та початкове положення об'єкта на ринку. Також слід враховувати аспекти обслуговування гостя, що найбільш вагомі для нього при оцінці гостинності закладу.

Доцільно, щоб подальші наукові розробки у сфері дослідження поведінки підприємств готельно-ресторанного господарства мали вектор, направлений на безболісну адаптацію підприємств до сучасних умов вітчизняного ринку та стосувалися проблеми інтенсифікації розвитку підприємств з аргументованим

рівнем потенціалу концепції.

Література:

1. Галасюк К. А. Інновації як інструмент подолання кризових явищ на підприємствах готельного господарства / К. А. Галасюк // Науковий вісник. Одеський національний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. - Одеса, 2013. - №2(181). - С.13-21. 2.
2. Василенко М. Криза інноваційного розвитку України в контексті недосконалості та ігнорування інноваційного законодавства / М. Василенко // Юридический вестник. – 2014. – С. 39.
3. Керанчук, Т. Л. Стратегічне планування як передумова ефективності функціонування підприємств у сфері готельного та ресторанного бізнесу. Проблеми економіки підприємств в сучасних умовах / Т. Л. Керанчук // - 2014 - С. 18.
4. Чим визначається ефективність інновацій?. // Красіля, Т. П.; Карпенко, С. В. Молодь: освіта, наука, духовність, 2011.№2,- С 231.
5. Найбільш курйозні економічні рішення і невтішні прогнози цього року, які не справдилися – опитування: сайт «Укрінформ». – К.: 2014 — Режим доступу: <http://www.ukrinform.ua/ukr/news> (дата звернення: 23.11.2014). — Назва з екрана.
6. Following Two Years of Declines, Hotel Guest Satisfaction Increases to a Seven-Year High сайт «JD Power». - Troy, Michigan, USA. 2013 — Режим доступу: <http://www.jdpower.com/de/node/2940>. — Назва з екрана.

References:

1. Halasiuk K. A. Innovatsii yak instrument podolannia kryzovykh yavyshech na pidpriemstvakh hotelnoho hospodarstva / K. A. Halasiuk // Naukovyi visnyk. Odeskyi natsionalnyi ekonomichnyi universytet. Vseukrainska asotsiatsiia molodykh naukovtsiv. - Odesa, 2013. - № 2(181). - S.13-21. 2.
2. Vasylenko M. Kryza innovatsiinoho rozvytku Ukrainy v konteksti nedoskonalosti ta ihnoruvannia innovatsiinoho zakonodavstva / M. Vasylenko // Yurydycheskyi vestnyk. – 2014. – S. 39.
3. Keranchuk, T. L. Stratehichne planuvannia yak peredumova efektyvnosti

funktsionuvannia pidpriemstv u sferi hotelnoho ta restorannoho biznesu. Problemy ekonomiky pidpriemstv v suchasnykh umovakh / T. L. Keranchuk // - 2014 - S. 18.

4. Chym vyznachaietsia efektyvnist innovatsii?. // Krasilia, T. P.;Karpenko, S. V. Molod: osvita, nauka, dukhovnist, 2011. № 2,- S 231.

5. Naibilsh kuriozni ekonomichni rishennia i nevtishni prohnozy tsoho roku, yaki ne spravdylysia – opytuvannia: sait «Ukrinform». – K.: 2014 — Rezhym dostupu: <http://www.ukrinform.ua/ukr/news> (data zvernennia: 23.11.2014). — Nazva z ekrana.

6. Following Two Years of Declines, Hotel Guest Satisfaction Increases to a Seven-Year High sait «JD Power». - Troy, Michigan, USA. 2013 – Rezhym dostupu: <http://www.jdpower.com/de/node/2940>. — Nazva z ekrana.